

Jan Szymczak

Życiorys naukowy profesora Wojciecha Szczygielskiego

Przegląd Nauk Historycznych 10/1, 271-272

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Życiorys naukowy profesora Wojciecha Szczygielskiego

Profesor Wojciech Szczygielski urodził się 29 kwietnia 1934 r. w Poznaniu, ale od zakończenia II wojny światowej mieszka w Łodzi, gdzie ukończył IX LO. Zgodnie z tradycją rodzinną – matka Joanna z Gładyszów i ojciec Waław Szczygielski byli historykami, absolwentami Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu – w 1951 r. podjął studia historyczne na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego. W 1955 r. na podstawie pracy pt. *Obowiązki i powinności wojskowe miast i mieszczaństwa w Polsce od XIII do połowy XV wieku*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. Stefana Krakowskiego na seminarium z historii Polski średniowiecznej i nauk pomocniczych historii, otrzymał tytuł zawodowy magistra historii. Po rocznym okresie zatrudnienia w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Łodzi od 1 września 1956 r. aż do końca roku akademickiego 2005/2006 pracował nieprzerwanie w Uniwersytecie Łódzkim. To było 50 lat w służbie społeczeństwu i nauce.

W latach 1956–1966 pracował kolejno jako asystent, starszy asystent i adiunkt w Katedrze Historii Polski XVI–XVIII w., którą kierował prof. dr hab. Bohdan Baranowski. W 1961 r. obronił doktorat na podstawie dysertacji *Produkcja rolnicza gospodarstwa folwarcznego w Wieluńskim od XVI do XVIII wieku* (Łódź 1963). W nurcie historii gospodarczej mieści się również Jego rozprawa habilitacyjna pt. *Gospodarka stawowa na ziemiach południowo-zachodniej Rzeczypospolitej w XVI–XVIII w. Studium z dziejów postępu w dawnym gospodarstwie wiejskim* (Łódź 1965). W latach 1966–1979 był zatrudniony na etacie docenta, a po uzyskaniu tytułu profesorskiego, w latach 1979–1990 – na etacie profesora nadzwyczajnego, a następnie – profesora zwyczajnego (od 1990 do 2004 r.).

W biografii Profesora Wojciecha Szczygielskiego słusznie podkreśla się wszechstronność jego warsztatu badawczego. Wychowany – w sensie akademickim – na źródłach średniowiecznych, szybko musiał przyswoić sobie o wiele obfitsze zasoby źródeł nowożytnych i wykazać swój kunszt krytyczny w stosunku do nowego rodzaju przekazów, głównie typu gospodarczego, którymi poprzednia

epoka nie mogła zbyt się pochwalić. Wykorzystanie warsztatu mediewistycznego wraz z poszerzeniem bazy źródłowej w badaniach nad historią gospodarczą i społeczną Polski w XVI–XVIII w. znalazło odzwierciedlenie w rozprawie habilitacyjnej, która otrzymała w 1967 r. nagrodę III stopnia ministra oświaty i szkolnictwa wyższego. Wyniki Jego badań w formie syntetycznej zostały upowszechnione w językach kongresowych na łamach ważnych periodyków historycznych i ekonomicznych w latach 1966–1970 oraz w trzecim tomie syntezy *Zarys dziejów gospodarstwa wiejskiego w Polsce* z 1970 r.

W ramach problematyki historii gospodarczo-społecznej powstały w latach 1958–1978 prace nt. struktury majątkowej szlachty łęczyckiej oraz sieradzkiej i wieluńskiej w XVI–XVIII w. Również w wydanej w 1968 r. monografii *Z dziejów chłopów polskich (od wczesnego feudalizmu do 1939 r.)* znalazł się fragment Jego pióra o społecznej pozycji chłopów w XVI–XVIII w.

W roku 1975 ukazała się książka pt. *Cele lewicy polskiej u schyłku XVIII wieku*, podejmująca nową problematykę badawczą. Nowy kierunek badań wymagał modyfikowania i uzupełniania warsztatu historycznego, poszukiwania źródeł, stosowania innych metod. Badania nad kulturą polityczną Rzeczypospolitej szlacheckiej ukoronowane zostały w 1994 r. ważną w twórczości Profesora książką *Referendum trzeciomajowe. Sejmiki lutowe 1792 roku*. Jest to oparte na gruntownej kwerendzie źródłowej studium, poświęcone stosunkowi szlachty do reformatorskich dokonań Sejmu Czteroletniego i Konstytucji 3 maja. Sejmowi Wielkiemu dotyczą też następne Jego prace nt. świadomości politycznej prowincjonalnej szlachty (1997), wkładu obozu puławian w obrady owego Sejmu (2005), sejmowej debaty podatkowej w 1789 r. (2006) i inne. Podobnie jak prace poświęcone dziejom gospodarczym, również rozprawy dotyczące historii politycznej uzyskały wysokie oceny i stanowią trwały dorobek historiografii, dotyczącej dziejów Polski XVI–XVIII w. Bibliografia drukowanych prac Profesora Wojciecha Szczygielskiego liczy 82 pozycje, do tego dochodzą 3 kolejne oddane do druku.

Znaczące są także zasługi Profesora Wojciecha Szczygielskiego dla Instytutu Historii, Wydziału Filozoficzno-Historycznego i Uniwersytetu Łódzkiego. Od 1992 r. kierował Katedrą Historii Polski XVI–XVIII w. Po osiągnięciu wieku emerytalnego w 2004 r. jeszcze przez 2 lata był związany zawodowo z Instytucie Historii, pracując na czwartej części etatu profesora nadzwyczajnego jako kurator –